

DOM GOŚCINNY U SOWY

Dom Gościnny u Sowy

Ul. Leśna 10

Polanica Zdrój 57-320

Tel./fax 74 8682001

Tel. +48 666891227

biuro@usowy.pl

www.usowy.pl

Prosimy o pozostawienie przewodnika w pokoju . Wersja elektroniczna dostępna na stronie internetowej.

Dom Gościnny u Sowy, ul. Leśna 10, Polanica Zdrój 57-320

www.usowy.pl

tel. +48748682001

tel. +48666891227

Strona 1

Witamy Cię – Gościu nasz.

Nie jest naszym celem stworzenie kolejnego opasłego przewodnika po okolicy, ale w wielkim skrócie chcielibyśmy przedstawić Ci co interesującego jest wokół. Sami przeszliśmy większość opisywanych miejsc i wciąż towarzyszy nam wrażenie, że to nie koniec.

Tobie i sobie również, życzymy abyś wciąż tutaj wracał, zwiedzał, wypoczywał, zakochiwał się i nabierał sił aby zmagać się z codziennością. Klimat naprawdę temu służy.

Wszelkie uwagi, zaobserwowane zmiany lub nieścisłości, które wychwycisz czytając lub zwiedzając prosimy przesłać na adres internetowy sowa.kinga@gmail.com, lub zapisać na kartce i zostawić w pokoju.

Życzymy miłego pobytu

Rodzina Sowów.

Trochę prawdziwej historii.

Pierwsze wzmianki o osadzie, która dała początek dzisiejszej Polanicy są z 1347 roku. Jako, że otaczały ją gęste lasy zwano ją Heyde (tzn. „u Puszczy” lub wrzosowisko). Osada ta była własnością znanego śląskiego rodu rycerskiego von Glaubitz (Glubos), którzy rezydowali na zamku Szczerba. W XV w. Polanica stała w połowie własnością rodziny von Lazan. W 1494 r. zmarł ostatni potomek tego rodu Sigmund Seidlitz von Lazan (Lasan) i ta część wsi stała się własnością Henryka Starszego Podiebradowicza, księcia ziebickiego, pierwszego hrabiego kłodzkiego, który podarował ją klasztorowi augustianów z Kłodzka. Druga połowa wsi, obejmująca również 2 łany, należała do kolejnych rodów rycerskich. Z czasem całość stała się królewszczyzną.

W 1538 r. obejmując 6 gospodarstw i młyn, została zakupiona od ostatniego właściciela von Ullersdorfa przez miasto Kłodzko, jako uposażenie dla szpitala. Około 1556 na północnym krańcu wsi powstało nowe osiedle Nowa Polanica (zw. Neuheide, obecnie Polanica Górna), w związku z czym Polanicę zaczęto nazywać Starą (Altheide).

Około roku 1597 są pierwsze informacje na temat istnienia tu źródeł mineralnych. Źródła te były nazywane „źródlami ropuch”, ponieważ często znajdowano w nich martwe żaby. Wskakiwały one do wody nic nie przeczuwając i na skutek wysokiej w niej zawartości kwasu węglowego, rozstawały się z życiem. Wody nie były zatem wykorzystywane leczniczo.

Podczas wojny 30-letniej Polanica została zniszczona i spalona przez Szwedów. Po różnych zawirowaniach historycznych część Polanicy trafiło w ręce jezuitów. Okazało się to dla Polanicy pozytywne. Jezuici zadbali o jej rozbudowę dla kuracjuszy, docierających tu w XVIII w. W 1747 roku wieś stanowiła nadal współwłasność jezuitów i szpitala w Kłodzku, a od roku 1765 miała ona już trzech właścicieli: zakon jezuitów, szpital i radcę handlowego Genedla. Niestety w roku 1773 został rozwiązany zakon jezuicki, co przystopowało znacznie rozwój miasta.

Wyraźniejszy rozwój datuje się dopiero od XIX wieku, kiedy to nowy właściciel Polanicy kupiec kłodzki Joseph Grolms ocembrował jedno z pięciu tryskających wówczas źródeł (Józef – nazwa źródła od jego imienia). On to również wznosił dom zdrojowy (drewniane łazienki), zamienił okoliczne pola na ogród. Wówczas też w Polanicy istniała już szlifiernia szkła, młyny wodne, tartak, browar, wytwórnia sadzy i leśniczówka. Kolejni właściciele uzdrowiska wzniesli nowe, murowane łazienki, przeprowadzili badania wód mineralnych, zaadaptowali dwór pojezuicki na dom dla kuracjuszy.

Polanica zaczęła słynąć tym, że ma wodę skuteczną przeciwko „słabościom podbrzusza”. W 1873 r. źródło wraz z przyległymi terenami nabył wrocławski przemysłowiec Wenzel Hoffmann i w następnym roku postawił dom inspektora źródła i inne urządzenia.

Od tego momentu datuje się ożywiony rozwój Polanicy jako renomowanego uzdrowiska. W wyniku starań nowego właściciela powstał rozległy park, zbudowano nową pijalnię wód, dom zdrojowy i teatr.

Zaczęto wykorzystywać miejscowe złoża borowiny. Rozpoczęto butelkowanie wody mineralnej ze źródła "Jerzy" i jej wysyłkę. W roku 1890 doprowadzono linię kolejową z Kłodzka, co przyczyniło się do jeszcze większego rozwoju uzdrowiska.

Następny właściciel, baron Goltz przeprowadził odwierty pozyskując nowe, bardzo wydajne źródła Wielka Pieniawa oraz Goplana. To właśnie z Polanicy pochodzi słynna woda mineralna staropolanka. W 1904 roku miejscowość nabyła spółka pod przewodnictwem radcy handlowego Georga Haasego (właściciela browaru we Wrocławiu), która w bardzo krótkim czasie doprowadziła uzdrowisko do rozkwitu, głównie poprzez udaną reklamę. Spowodowało to gwałtowny napływ kuracjuszy i ruch budowlany w Polanicy, która straciła wiejski charakter, stając się modnym kurortem o charakterystycznej willowo-pensjonatowej zabudowie.

Na początku I wojny światowej uzdrowisko zamknięto, a w domu zdrojowym urządzono szpital, ale już w 1915 r. wznowiono działalność zdroju. Specjalnie dla polskich kuracjuszy, w 1915 r. wydano przewodnik w jęz. polskim. Z ważniejszych inwestycji okresu międzywojennego wymienić należy nowy teatr zdrojowy, nowe łazienki, dawny teatr zamieniono na kasyno, zmodernizowano i rozbudowano urządzenia lecznicze oraz rozległy park. W tym też okresie zbudowano tor saneczkowy i skocznię narciarską.

W czasie drugiej wojny światowej rozbudowa uzdrowiska została zahamowana. Ponownie sanatoria zamieniono na szpitale wojskowe. W miejsce kuracjuszy pojawili się ranni żołnierze. Po zakończeniu wojny, już 16 czerwca 1945 roku przybyli pierwsi polscy urzędnicy, nadając miejscowości nazwę Puszczyków-Zdrój, natomiast stacja kolejowa nosiła nazwę Wrześniów. Obie nazwy przetłumaczono z wieloznacznej niemieckiej nazwy Heide i stosowano je do maja 1945 roku, kiedy to Polska Komisja Nazewnictwa zmieniła je na Polanica Zdrój.

Wcześniejsze nazwy spotykane w publikacjach historycznych i turystycznych: Heyde, Heida, Heidaw, Heide, Dorf Heydow, Zur Heydaw, Heyden, Alt Heyde, Alte- und Neueheide, Alt Heide, Alteheide, Bad Alteheide, Puszczyków Zdrój, Puszczykowo a w końcu Polanica Zdrój.

Polanica otrzymała prawa miejskie. Pierwszym burmistrzem został Kazimierz Dąbrowski, a ponieważ na tym terenie nie prowadzono działań wojennych, uzdrowisko wkrótce ponownie zaczęło przyjmować polskich kuracjuszy. I tak jest do dziś.

W 1998 r. Polanica Zdrój została ciężko doświadczona klęską powodzi, jaka nawiedziła tą część Ziemi Kłodzkiej. Uszkodzeniu uległa droga łącząca Polanicę Zdrój ze Szczytną oraz Kłodzkiem, a także linia kolejowa w kierunku Kudowy Zdroju.

Dzięki dużemu zaangażowaniu mieszkańców udało się szybko usunąć straty wywołane przez powódź. Nastąpił intensywny rozwój usług turystycznych, a także modernizacja deptaka i parku.

Naprawdę wierzymy, że dziś jest to miasteczko, do którego warto przyjechać.

Plan Polanicy Zdrój

Polanica dla tych co lubią spacerować.

Jest gdzie w Polanicy spacerować i co zwiedzać. Część uzdrowską otacza piękny park, pełen starych drzew i egzotycznych krzewów: różnokolorowych azalii, rododendronów, magnolii, cypryśników (o obwodzie 120 cm) i wielu pomników przyrody.

Park zajmuje powierzchnię 13 ha i wpisany jest do rejestru zabytków, jako dobro kultury. Obecnie park składa się z pięciu części: Park Centralny, Park Leśny z grupą różaneczników, Park Józefa (wcześniej nazywany Charlotten Park), Park Szachowy i Park wokół Sanatorium Kardiologicznego.

Park Centralny (jako wydzielony fragment Starego Parku Zdrojowego).

Głównym wejściem do parku jest zabytkowa brama sąsiadująca z Teatrem Zdrojowym. Jest ona pozostałością przedwojennego ogrodzenia. Deptak ciągnie się od Pijalni ku obeliskowi Adama Mickiewicza. W altance w parku jest altanka ze źródłem. Jedyne miejsce gdzie bez opłat można nabrać wodę. Przy sanatorium jest też kula, która zaciekawia zarówno dużych jak i małych.

W parku Centralnym znajduje się budynek pijalni. **Pijalnia** wód mineralnych wybudowana została w 1911 r.

Budowla mieści pijalnię wód mineralnych, halę spacerową, kawiarnię i liczne sklepiki z pamiątkami.

Z pijalnią sąsiaduje **Teatr Zdrojowy** o skromnej, klasycyzującej bryle, z kolumnowym portykiem wejściowym w stylu tokańskim od ul. Parkowej. Obiekt nosi imię Mieczysławy Ćwiklińskiej. Głównym wejściem do parku jest **zabytkowa brama** sąsiadująca z Teatrem Zdrojowym. Jest ona pozostałością przedwojennego ogrodzenia.

Z pijalni możemy skierować się główną aleją parkową w górę. Po prawej stronie alejki parkowej jest sanatorium „Wielka Pieniawa”, gdzie kuracjusze odbywają większość zabiegów leczniczych.

Na wprost sanatorium „Wielka Pieniawa” tryska fontanna, która posiada dwa programy - całodobowy i pokazowy. O zmierzchu podświetlana jest szesnastoma kolorowymi lampami i tworzy w rytm

muzyki i oświetlenia figury tryskające z 726 dysz na wysokość 12 metrów. Fontanna jest czynna w okresie letnim od 1 maja do października. Wieczne pokazy cieszą się ogromnym zainteresowaniem, dlatego radzimy wybrać się trochę wcześniej, żeby zająć dobre miejsce (najlepiej widać od strony parku szachowego na wprost wejścia do Wielkiej Pieniawy).

Park Leśny.

Warto też odwiedzić park leśny i obejrzeć dwie ciekawostki-obelisk ku czci przewodników sudeckich i pomnik przedstawiający niedźwiedzia polarnego. Pierwszy postawiono, dlatego że Polanica uważana jest za kolebkę polskiego przewodnictwa sudeckiego, drugi na pamiątkę granic jednego ze zlodowaceń. Rzeźba niedźwiedzia polarnego stoi tu od 1910 roku dla upamiętnienia zasięgu lądolodu skandynawskiego na Ziemi Kłodzkiej. Jest to ulubione miejsce spacerów dzieci, może dlatego miś stał się symbolem Polanicy.

Park Szachowy.

Swoją nazwę zawdzięcza oczywiście szachom. Tu tutaj latem, od ponad 50-ciu lat, odbywa się turniej szachowy im. Akiby Rubinsteina. Oprócz szachów w parku jest zmieniająca kolory fontanna, która szczególnie podoba się dzieciom, ponieważ jest w ziemi można nad nią przeskakiwać. Nieco wyżej jest jeszcze jedna duża fontanna pięknie podświetlana w nocy. Na samej górze parku jest plac zabaw dla dzieci.

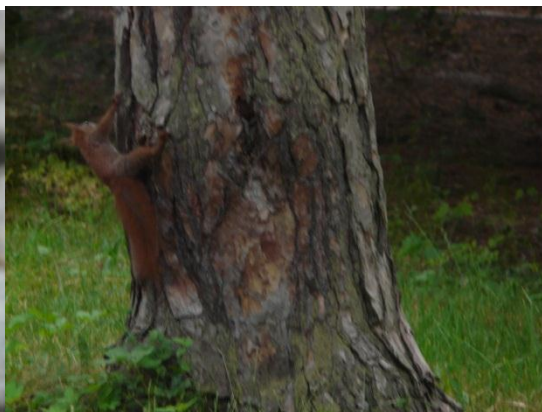
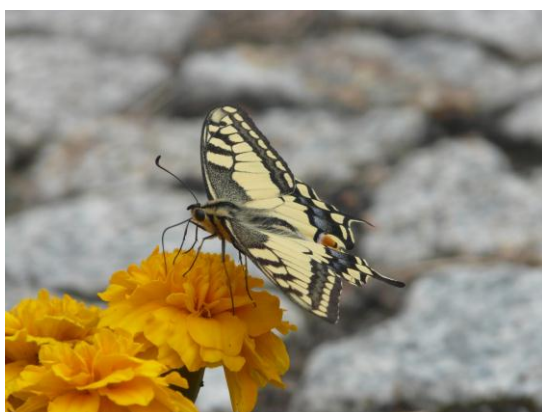

Park Józefa.

Charakterystyczne dla parku Józefa są podświetlane, naturalnej wielkości figury kuracjuszy w strojach z epoki (para na trawie, pani z psem) oraz osób szczególnie związanych z Polanicą (Akiby Rubinsteina, dr. Józefa Matuszewskiego)

Park to jednak przede wszystkim przyroda. Można tu spotkać: wiewiórki pospolite oraz liczne, rodzime gatunki ptaków takie jak: kosy, sikorki, wróble, dzięcioły czarne, dzięcioły zielone, sójki, synogarlice tureckie i siniaki. Tyle o parku.

W Polanicy jest również gruntownie przebudowany, a nawet wydłużony po powodzi deptak, czyli ulica Zdrojowa. Deptak ciągnie się wzdłuż przepływającej przez prawie całe miasto niebezpiecznej rzeki Bystrzycy Dusznickiej. Na budynkach ciągnących się wzdłuż można zobaczyć dokąd sięgała woda podczas ostatniej powodzi (1998 r.)

Nad deptakiem góruje wieża kościoła p.w. Wniebowzięcia N.M.P. wzniesionego w 1910 roku.

W pobliżu kościoła znajduje się najstarszy budynek w mieście, wzniesiony przez jezuitów jako dwór, obecnie Zakład Wychowawczy dla dzieci. W budynku stanowiącym kiedyś zaplecze gospodarze dla dworu znajduje się znany w kraju i na świecie Szpital Chirurgii Plastycznej.

Nie jest to jedyny ośrodek stworzony tu dla zdrowia. W uzdrowisku istnieją 3 szpitale : kardiologiczny, gastrologiczny i kardiologiczny dziecięcy oraz 4 sanatoria zgrupowane od 1974 roku w Zespole Uzdrowisk Kłodzkich (do którego należą też uzdrowiska Duszniki i Kudowa Zdrój) Dzieje się tak przede wszystkim dlatego, że łagodny, podgórski klimat oraz obfite źródła wód mineralnych stwarzają doskonałe warunki do wypoczynku, leczenia chorób układu krążenia i przewodu pokarmowego, a także zwalczania nałogu palenia tytoniu. Wszystkim osobom, a szczególnie dzieciom, które przyjechały tu przede wszystkim na leczenie życzymy dużo zdrowia.

Udając się w kierunku dworca kolejowego, dochodzimy do nowego kościoła p.w. Matki Bożej Królowej Pokoju, idąc dalej za drogowskazami możemy dojść do Muzeum Misyjno - Etnograficznego, prowadzonego przez zgromadzenie misyjne "Chrystus Rex". Muzeum ojców Sercanów zawiera eksponaty z Afryki, Ocenii i Ameryki Południowej zebrane podczas działalności misyjnej.

Ze stoku nad klasztorem rozpościera się przepiękny widok na Masyw Śnieżnika. W drodze powrotnej można wstąpić do kościoła filialnego Św. Antoniego pochodzącego z drugiej połowy XVIII wieku.

Warto też odwiedzić Hutę szkła artystycznego „Barbara” , nieliczną czynną do dziś na Dolnym Śląsku. Na własne oczy można zobaczyć jak powstają szklane cuda oraz je kupić.

Warto zobaczyć w Polanicy:

- Park Zdrojowy
- Hutę szkła „Barbara” (ul. Wojska Polskiego 58a)
- Pijalnię Wód
- Nowy Dom Zdrojowy czyli Sanatorium „Wielka Pieniawa”
- Mały Dom zdrojowy zwany też Zimowym (Zdrojowa 16)
- Etnograficzne Muzeum Misyjne (na Sokołowce)
- Bramę zabytkową (obok teatru)
- Kolorową fontannę
- „Góralkę” letni tor saneczkowy
- Kapliczkę przydrożną św. Wawrzyńca z figurą Jana Nepomucena (skrzyżowanie ulic Zdrojowej i Mickiewicza)
- Kościół Wniebowzięcia NMP wraz z obrazem Matki Boskiej Nieustającej Pomocy
- rzeźbę niedźwiedzia polarnego
- sanatorium kardiologiczne
- Stary Teatr Zdrojowy (dzisiejszy klub „Colombina”)
- Teatr Zdrojowy im. Mieczysławy Ćwiklińskiej
- kamienny krzyż (na moście nad Bystrzycą Dusznicką)

Warto uczestniczyć w licznych imprezach muzycznych, kulinarnych, rowerowych, szachowych, teatralnych, sportowych.

Warto tu być o każdej porze roku.

Warto tu po prostu pobyc.

Polanica dla tych co lubią dużo chodzić.

Nad Polanicą Zdrojem góruje północna część Gór Bystrzyckich. Ich zbocza opadają stromo w stronę Kotliny Kłodzkiej, dlatego też czasami podejście może wydawać się dość trudne, ale to tylko złudzenie. Trasy prowadzące na górę najwyższego w tej części gór szczytu - są łagodne w podejściu i dostarczają najpiękniejszych widoków niemal w całych Sudetach. Góry zbudowane z piaskowców ciosowych i margli ułożonych na podłożu gnejsowym i łupkowym zaskakują swoją odmiennością i dostarczają niezwykłych wrażeń. Te, są różne w zależności od miejsca. Aby pokazać jak najwięcej uroków opiszę trasę, którą warto przejść, wychodząc z Polanicy Zdroju. Opis tej trasy jest zapożyczony, ale znakomicie oddaje atmosferę okolicy.

Z uzdrowiska w Góry Bystrzyckie prowadzą dwa szlaki: żółty i zielony. Do granicy Sokołówki, będącej dzielnicą Polanicy Zdroju, z Pokrzywnem szlaki te pokrywają się. Rozchodzą się na grzbiecie gór będącym jednocześnie granicą gminy Bystrzyca Kłodzka i Polanica Zdrój. Stąd roztaczają się przepiękne widoki na Polanicę Zdrój i Góry Stołowe. Po drugiej stronie nad światem góruje Łomnicka Równia (898 m n.p.m).

Stąd warto skręcić w prawo, zgodnie ze szlakiem zielonym, prowadzącym do Zieleńca przez szczyt Kamiennej Góry. Jednak nie Zieleniec jest celem naszej wyprawy. Dlatego zamiast przy kolejnym rozstaju dróg, skręcić w lewo zgodnie ze szlakiem, należy trzymać się głównej drogi i udać się między malowniczymi domkami Pokrzywna aż do granicy lasu. Pomiędzy najstarszym w Pokrzywnie domem (byłą harcówką) a przekaźnikiem telewizyjnym, tuż za rowem znajduje się kamień z niemieckim napisem: "Granica Złego". Wiąże się on bezpośrednio z żywą tu legendą o Vogelhannesie, który był zły za życia, a po dość okrutnej śmierci nadal nie dawał ludziom spokoju. Zgodnie z legendą aż 13 czarownic z Kłodzka zaklinało jego duszę w kręgu aby już więcej nie straszyła ludzi. Do tego miejsca miał mieć władzę. Tak więc mijając kamień, wchodzimy do Krainy Złego.

Tuż za ostatnim domem, po prawej stronie, w czasie wojny, zgodnie ze słowami świadków, znajdowała się willa Hitlera (nie ma żadnych potwierdzających to dokumentów). Po wojnie została ona doszczętnie rozebrana, a budulec wykorzystany przy odbudowie Warszawy. Podobnie stało się z wieloma budynkami, a nawet całymi koloniami na tych terenach. Tuż po wejściu w las należy skręcić w leśną dróżkę w lewo. Wyprowadzi ona nas na inny leśny dukt. Przed nami ukaże się 30-metrowa pionowa kamienna ściana. Gdy wejdziemy w las i podejdziemy do niej bliżej okaże się, że część z niej nie jest wytworem natury, a ręk człowieka. Poukładane symetrycznie kamienne bloki są pozostałością po blokhauzie Pokrzywno, zbudowanym w 1790 roku w ramach ochrony granic, które wówczas przebiegały Górami Bystrzyckimi. Blokhauz był tylko jednym z wielu i najmniej ważnym obiektem militarnym w całym systemie obronnym. Tutaj mieściło się zaledwie 8 żołnierzy.

Dość tajemnicze i zagadkowe wydają się szczątki obelisku znajdujące się około 100 m poniżej w lesie. Jednak dziś trudno zgadnąć kiedy i w jakich okolicznościach został on postawiony, a to za sprawą poszukiwaczy skarbów, którzy po prostu rozbili go na kawałki.

Na szczycie blokhauzu można wejść swobodnie obchodząc go lekko z prawej strony. Na górze znajdują się pozostałości tuneli i tablica upamiętniająca "wysoki skok" pewnego kłusownika, uciekającego przed myśliwymi. Inna wersja mówi o weteranie walk. Jakby nie było uciekinier skoczył z 30 metrowej skały i przeżył.

Kamienną Górę zostawiliśmy nieco z tyłu, zawsze jednak na szczyt można dojść lasem trzymając się krawędzi urwiska. Tutaj, niby rozrzucone ręką olbrzyma straszą ogromne głazy i skały, wyrastające niemal prosto z ziemi. Ich dziwaczne kształty dla ludzi obdarzonych wyobraźnią, mogą stać się pożywką dla tworzenia bajkowych postaci.

My jednak idziemy dalej Zieloną Drogą, by później skręcić w lewo w niespotykane na tych terenach, prostą "Wieczność". Ta niemal ośmiokilometrowa trasa zdaje się być dość monotonna. Niewiele jest widoków, tylko od czasu do czasu można ujrzeć Zieleniec po prawej stronie. Tutaj jednak najszybciej można spotkać dostojne jelenie, łanie, sarny i dziki. Tuż przy końcu trasy, za pierwszym na niej zakrętem, po prawej stronie znajduje się reprodukcja Kamiennego Chłopka, pełniącego rolę swoistego drogowskazu do niemieckiego Nesselgrundu, a polskiego Pokrzywna. Niestety oryginał podzielił los obelisku. Po prawej stronie znajduje się kapliczka, przy odchodzącej od Wieczności "Ścieżce Strachu".

Będąc w tym miejscu warto pójść około 100 metrów dalej i skręcić w prawo w las. Powinniśmy wejść na niewielkie wzgórze, na którym znajduje się ociosany z jednej strony kamień. Niestety nie udało mi się odszyfrować słabo widocznych tu napisów. Obelisk skierowany jest dokładnie w stronę pobliskich Fortów Wilhelma II. Te znajdują się po lewej stronie drogi. Ich ruiny trudno znaleźć ale dla prawdziwego poszukiwacza nie powinno być problemów.

Niedaleko stąd znajduje się Huta. Obecnie jest tu tylko jeden dom, niegdyś jednak to właśnie tu produkowano najlepszej jakości szkło w Hrabstwie Kłodzkim. Poniżej, zagubione w lasach, straszą pozostałości po przedwojennych miejscowościach. Jest to istny raj dla poszukiwaczy skarbów. Na ruiny niektórych z nich trudno już dzisiaj trafić, ale sporo wylania się jeszcze z chaszczy.

Wieczność łączy się z Drogą Stanisława, lokalnie nazywaną Wredą. Nią prowadzi żółty szlak do Polanicy Zdroju. Przy niej też znajduje się głaz z tablicą upamiętniającą jej budowniczego - Vrede'go. Przy skale warto skręcić w lewo, w prawo nie radzę, bowiem można spaść w przepaść, i wspiąć się na szczyt. Ten zwieńczony jest innym głazem w całości pokrytym odcisniętymi na nim muszlami. Tutaj, na szczycie skrawka ziemi, ograniczonego łańcuchami gór z prawej strony: Masywem Śnieżnika, potem: Górami Żłotymi, Krowiarkami, Górami Bardzkimi, Wzgórzami Włodzickimi i w końcu Górami Stołowymi,

człowiek daleki jest od codziennych spraw. Szybujące jastrzębie, tuż nad głowami zdają się nie zwracać uwagi na człowieka.

Na Drodze Stanisława są wytyczone specjalne miejsca widokowe, gdzie można odpocząć i podziwiać widoki. Przy samej drodze wybija źródło, które nigdy nie zamarza. Woda w nim zawsze taka sama - lodowata. Po łagodnym zejściu, tuż przed leśnym parkingiem, po prawej stronie w lesie znajduje się grób wspomnianego Vrede'go oraz odchodzące tuż za nim schodki na szczyt wzniesienia. Podobne budowane były na pobliskim wzgórzu, łączyły się z poprzeczną drogą leśną, która, a'propos biegła do blokhauzu Pokrzywno. Obecnie, prowadzi tam inna trasa. Na parkingu przygotowane jest miejsce do dłuższego odpoczynku. Tutaj swobodnie można rozpaść ognisko, odpocząć, biwakować, co też często robią turyści. Stąd do Polanicy Zdroju zostało zaledwie cztery kilometry, a kilometr do Muzeum Misyjnego o.o. sercanów. Nie była to krótka trasa, ale mamy nadzieję, że ciekawa.

Jeśli gdzieś po drodze spotkaliście Państwo takie kwiaty to była to tzw „kłodzka róża” **(Pelnik europejski)** Ziemia kłodzka jest obszarem występowania najbardziej licznych populacji tej rośliny w Polsce. Od przynajmniej 120 lat kwiat nosi lokalną nazwę „kłodzka róża”. Szczególnie w Górach Stołowych na podmokłych łąkach pelnik europejski tworzy całe łany złocistożółtych kul

A teraz czas na okolicę.

Wycieczki po okolicy.

Polanica Zdrój ze względu na centralne położenie w regionie, bogatą i zróżnicowaną bazę noclegową stanowi centrum turystyczne Ziemi Kłodzkiej i znakomitą bazę wypadową do wielu ciekawych miejsc. Jest ich naprawdę całe mnóstwo więc ograniczamy się do według nas najciekawszych. Staraliśmy się je opisywać od najbliższych do najdalszych. Na końcu naszego przewodnika znajdą Państwo adresy, telefony, strony internetowe i współrzędne do nawigacji GPS.

Szczytna

Niewielkie miasteczko oddalone około 7 km. Od Polanicy. Znajduje się tam huta szkła gospodarczego i artystycznego. Najciekawszym jednak miejscem jest góra Szczytnik (589 m. n.p.m.). Na samej górze znajduje się neogotycki zamek z XIX wieku, zbudowany na wzór zamków średniowiecznych. Pierwotnie nazywał się Waldstein czyli „Leśny kamień”. Obecnie jest to Dom Pomocy Społecznej. W pobliżu zamku znajduje się kamienna Droga Krzyżowa z płaskorzeźbami z piaskowca. Najciekawszy jednak jest punkt widokowy koło zamku. Widać z niego całą panoramę gór i obniżenia Dusznickiego. Dla tego widoku warto tam podjechać. Warto też w samej Szczytniej iść z dziećmi na plac zabaw, bo jest naprawdę duży i bezpieczny.

Duszniki Zdrój.

To kolejne na tych terenach uzdrowisko z parkiem zdrojowym, pijalnią. Słynie też z tego, że często koncertował tu i mieszkał Fryderyk Chopin. Jednak przede wszystkim warto tu przyjechać do jedynej w Polsce **Muzeum Papiernictwa** z pokazową produkcją papieru czerpanego. Wciąż funkcjonują tu warsztaty gdzie można wytworzyć samodzielnie papier czerpany. Sam budynek również jest bardzo ciekawy – zabytkowy młyn papierniczy z 1605 roku. Papier czerpie się tu już od 400 lat, zaś lokalizacja obiektu nie jest oczywiście przypadkowa - była ona uwarunkowana zapotrzebowaniem na czystą wodę, niezbędną do produkcji. Papier ręcznie czerpany wytwarzano w Dusznikach aż do początku XX w.

Tymczasem inne papiernie już w połowie XIX w. zmodernizowały produkcję, instalując maszyny papiernicze. W roku 1905 Karl Wiehr zaczął również maszynowo produkować papier i tekturę, lecz nie zdołał już nadrobić zapóźnienia, aż wreszcie w roku 1937 młyn zawiesił działalność ze względu na pogarszającą się sytuację finansową. W roku 1939 cały obiekt, stanowiący zabytek techniki i architektury przemysłowej, przekazano miastu. Już wówczas ostatni właściciel wyraził życzenie, by w papierni urządzić muzeum techniki. Życzenia tego, zaświadczonego też w literaturze fachowej, długo nie można było spełnić. Na przeszkodzie stanęła wojna, w wyniku której Śląsk wraz z Ziemią Kłodzką znalazł się w granicach Polski. Inicjatywę podjął w roku 1968 polski przemysł papierniczy, urządzając w zabytkowym pomieszczeniu młynie Muzeum Papiernictwa. Pierwsze eksponaty były skromne - były to wieszaki do suszenia tektury i kilka form czerpalnych z sitami żeberkowymi, z XIX w. Stopniowo kolekcja zaczęła się jednak wzbogacać, szczególnie o dawne urządzenia pomiarowe do oceny jakości papieru, które możemy dziś podziwiać w ramach stałej ekspozycji. Niezwykle cenne są też zachowane portrety właścicieli papierni. Podczas prac renowacyjnych, prowadzonych pod koniec lat sześćdziesiątych, w pomieszczeniach drugiego piętra odkryto malowidła z wieku XVII i XIX. Namalowano je na drewnianej powierzchni ścian i kasetonowego stropu. W latach 1987 - 89 zostały one gruntownie odrestaurowane. Aby przywrócić papierni jej pierwotną funkcję, w roku 1971 wznowiono produkcję ręcznie czerpanego papieru.

Papier ten wytwarza się jak dotąd na bazie celulozy, zaś zyski z jego sprzedaży dofinansowują działalność placówki.

Produkcja odbywa się - jak dawniej - na parterze budynku młyna. Znajduje się tam holender do rozdrabniania celulozy, dwie kadzie czerpalne oraz prasy do odciskania. Czysta górską wodą Bystrzycy Dusznickiej wciąż gwarantuje wysoką jakość papieru. W zależności od zapotrzebowania produkowane są papiery akwarelowe, rysunkowe, drukarskie i do pisania do formatu A2. Realizowane są też zamówienia specjalne, jak na przykład czerpanie papieru ze specjalnym znakiem wodnym według projektu lub pomysłu klienta. Oferowane są także atrakcyjne papiery artystyczne, zdobione kwiatami i ziołami Ziemi Kłodzkiej. Można dowiedzieć się tam wielu ciekawych rzeczy np., że w Polsce powstaje rocznie około 2.8 mln. ton papieru, a statystyczny Polak zużywa ok. 100 kg papieru rocznie. Muzeum organizuje w ciągu roku nieodpłatne imprezy – dzień Dziecka (1-szy czerwca), Święto Papieru (połowa lipca), Europejskie Dni Dziedzictwa (trzeci weekend września).

Popularność Dusznik Zdroju nierozdzielnie związana jest z postacią Fryderyka Chopina 3 sierpnia 1826 r. przyjechał do Dusznik, często zapadający na zdrowiu szesnastoletni kompozytor. Z pobytem kompozytora w Dusznikach wiąże się jeszcze jedno wydarzenie. Otóż w czasie jego pobytu w uzdrowisku zmarł ubogi sukiennik – Józef Schoora osierocając czwórkę dzieci. Wydarzenie to poruszyło serca kuracjuszy, którzy zorganizowali koncert dobroczynny na rzecz sierot. W koncercie wziął udział Fryderyk Chopin, dając tym samym swój pierwszy, zagraniczny recital.

Na cześć artysty w 1897 r. postawiono obelisk z jego popiersiem oraz napisem w języku łacińskim następującej treści: „Fryderykowi Chopinowi, który w Dusznikach w roku 1826 swą sztuką prawdziwą i wysoką kulturą szlachetny duszy charakter w zaraniu młodości okazał, pomnik ten ku wiecznej rzeczy pamięci za pozwoleniem władz miejskich Polak Polakowi wystawił”.

Oprócz tego warto zobaczyć w Dusznikach pijalnię i park z kolorową fontanną.

Kłodzko.

Mimo, że miasto postrzega się jako biedne i dość zniszczone jest kilka budowli wartych zobaczenia. Jednym z nich jest **Kościół Wniebowzięcia NMP** z fragmentami gotyckimi i bogatym wystrojem barokowym. Obok kościoła warto zobaczyć: dawne **Kolegium Jezuickie**, gotycki **most na Młynówce** z figurami z XVII i XVIII w., rynek staromiejski z kamienicami mieszczańskimi i neorenesansowym ratuszem z 1890 **podziemną trasę turystyczną** im. Tysiąclecia Państwa Polskiego. no i oczywiście **Twierdzę Kłodzką** – najcenniejszy kompleks obronny w Polsce z XVII i XVIII w.

Latem mają miejsce Dni Twierdzy Kłodzkiej. Towarzyszą im jarmark forteczny, rekonstrukcje bitwy, biesiady, kino pod gwiazdami, bezpłatne zwiedzanie twierdzy i podziemi.

Zieleniec

To znany w Polsce ośrodek sportów zimowych położony na stokach Serlicha (1025 m n.p.m.) i Zielonego Garbu (1026 m n.p.m.). Ze słynnych osobistości, które odwiedziły tę niewielką osadę warto wymienić Johna Quincy Adamsa, późniejszego prezydenta Stanów Zjednoczonych, kompozytora - Fryderyka Chopin oraz Św. Edytę Stein. Wielkim propagatorem czynnego wypoczynku w Zieleńcu był Heinrich Rübartsch, który samodzielnie zbudował 16-metrową wieżę widokową na szczycie Orlicy (1084 m n.p.m.) i najprawdopodobniej pierwszy na Ziemi Kłodzkiej pozostawił ślady nart. (odsyłamy do przeczytania legendy umieszczonej w segregatorze). W Zieleńcu panuje specyficzny mikroklimat (jedyne taki w Polsce) - zbliżony do alpejskiego. Ze względu na szczególny układ ciśnieniowy masy powietrza, tutejszy mikroklimat wymusza na organizmie ludzkim zwiększenie produkcji czerwonych ciałek krwi, co w efekcie znacznie poprawia samopoczucie osób nawet kilka dni przebywających w Zieleńcu.

Północne stoki Zieleńca, doskonałe tereny narciarskie oraz duża ilość opadów w okresie zimowym (1300 mm w ciągu roku z czego 40% przypada na okres od listopada do marca) sprawiają, że śnieg leży blisko 150 dni. Zieloniec oferuje wiele wyciągów. Dla lubiących nocne jazdy przygotowane są oświetlone stoki. Trasy zjazdowe Zieleńca są bardzo zróżnicowane pod względem techniki jazdy: od bardzo łatwych do bardzo trudnych. Dlatego każdy znajdzie coś dla siebie. Dla osób uprawiających freestyle na nartach lub snowboardzie Zieloniec oferuje snowpark oraz pełnowymiarową rynnę (halfpipe). Trasy zjazdowe i wyciągi są tak rozmieszczone, że mamy możliwość (nie ściągając nart czy deski z nóg) przejechania z jednego końca Zieleńca na drugi i z powrotem.

Wambierzyce.

Jest to znana miejscowość pielgrzymkowa, ponieważ to właśnie tu znajduje się **Sanktuarium Matki Bożej Wambierzyckiej Królowej Rodzin.** oraz renesansowo-barokowy kościół nawiedzenia NMP wzniesiony w XII-XIII wieku, podniesiony przez papieża Piusa XI do godności bazyliki mniejszej. Wambierzyce nazywane są także dolnośląską Jerozolimą, a to za sprawą dawnego właściciela tych ziem – Daniela von Osterberga, który po pielgrzymce do Ziemi Świętej postanowił upodobnić swoje ziemie do świętego miasta.

Efekty jego działań przetrwały do naszych czasów. Okolicznym wzgórzom nadał biblijne nazwy. Na terenie całej wsi rozpoczął też budowę kaplic przypominających historię Męki Pańskiej.

To właśnie w Wambierzycach znajduje się Kalwaria - uważana za największą w Polsce. Składa się z 9 bram, 150 kapliczek nasłupowych i krzyży, położonych w obrębie wsi i na okolicznych wzgórzach.

Na stoku Kalwarii stoi ruchoma szopka, wykonana w XIX-XX wieku z 800 figurek (w tym 300 ruchomych).

Kolejną atrakcją Wambierzyc jest Skansen w Wambierzycach (Mini Zoo) **Skansen p. Mariana Garncarskiego** Historia zbierania eksponatów, które możemy dzisiaj oglądać w skansenie, sięga lat 60-tych, kiedy to znalazł w starej szopie kilka sztuk białej broni. Potem zaczęła się praca w kopalni, a sporo pieniędzy tam zarobionych właściciel przeznaczał na zakup staroci u okolicznych mieszkańców. Tak nazbierało się tych sprzętów naprawdę sporo i dzisiaj możemy obejrzeć je w liczbie... no właśnie, nawet sam gospodarz nie wie ile ich w tej chwili jest!

Ekspozycja została podzielona na kilkanaście działów, wśród których wyróżniają się zbiór żelazek, wystawa maszyn i urządzeń rolniczych, wyposażenie domostw i warsztatów, rzeźby, wystawa minerałów, ekspozycja poświęcona dawnemu szkolnictwu (zbiór tarcz szkolnych jest naprawdę imponujący), czy wreszcie rekonstrukcja chodnika górniczego. Niezmiernie ciekawy, zwłaszcza dla dzieci, jest zwierzyńiec, w którym zobaczyć można jelenia, daniela, sarny, strusia, dzikie świnie, bażanty, kozy i kolorowe ryby w oczkach wodnych.

Bystrzyca Kłodzka

Słynie głównie z murów obronnych. Średniowieczne fortyfikacje miejskie z Wieżami: Bramy Wodnej, Bramy Kłodzkiej i Rycerską (Rzeźniczą) z XIV w. Oprócz tego warto zwiedzić: muzeum filumenistyczne przedstawiające historię niecenia ognia, kolekcję krzesiw, zapalek, zapalniczek oraz zbiór etykiet zapalczanych. Na uwagę zasługują również: kamienny pręgierz, rynek z neorenesansowym ratuszem i mieszczzańskimi kamienicami, kolumna wotywna św. Trójcy, Kościół św. Michała Archanioła.

W świątyni znajdują się cenne dzieła sztuki, warto zobaczyć m.in. XIV-wieczną gotycką figurkę Matki Boskiej z Dzieciątkiem stojącej na półksiężycu i renesansową kamienną chrzcielnicę z 1577 r., a także dwie barokowe rzeźby: św. Jana Nepomucena i św. Franciszka Ksawerego, wykonane przez słynnego rzeźbiarza Michała Klahra.

W Bystrzycy znajduje się również Izba Pamięci Rolnictwa Gmin Masywu Śnieżnika.

Zebrane eksponaty to przede wszystkim narzędzia i urządzenia związane z rolnictwem oraz bogata kolekcja uprzęży konnej. W starej stodole można zobaczyć między innymi drewniane wozy, a także bardzo ciekawą kolekcję sprzętów gospodarstwa domowego.

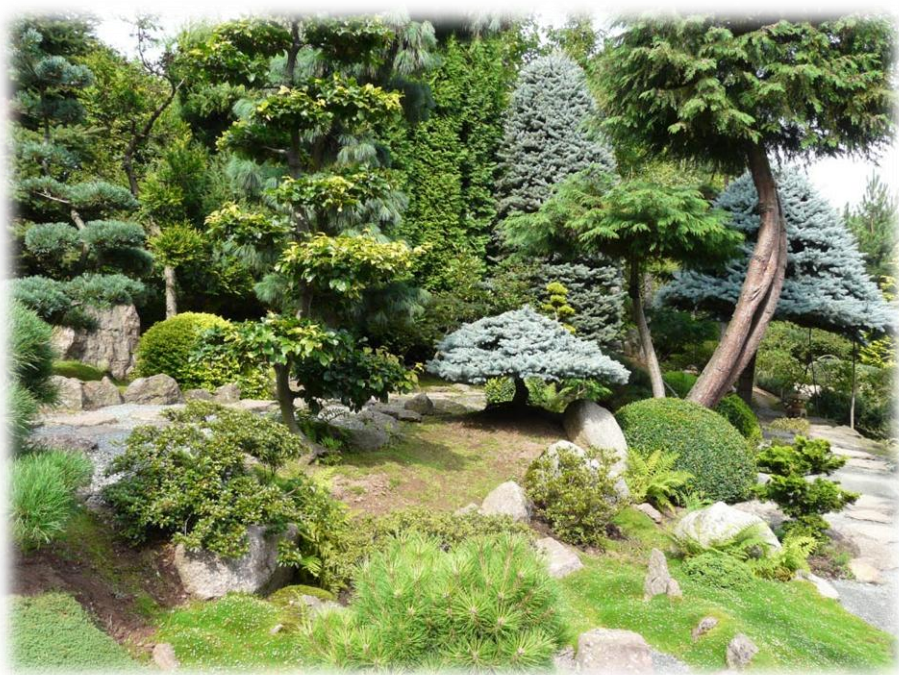

Lewin Kłodzki .

Jest to wieś na trasie Kłodzko - Kudowa-Zdrój, w której możemy zwiedzić XVI wieczny kościół Michała Archanioła, kamienne krzyże i figury Świętych. Przy wylocie drogi do Kudowy-Zdroju zwraca uwagę 27 metrowy, kamienny wiadukt kolejowy z 1903 r. o długości 120 m. Jest to miejsce, które warto zwiedzić raczej przejazdem niż wybierać się tam specjalnie.

Jarków. (niedaleko Lewina Kłodzkiego) Warto tu zobaczyć jeden z dwóch istniejących w Polsce ogrodów japońskich. Egzotyczną roślinność z kraju kwitnącej wiśni zasadzili na swoim podwórku ludzie dla których stało się to pasją i postanowili udostępnić ogród do zwiedzania, Pierwsze prace właściciele posesji rozpoczęli w roku 1980. Zmieniono ukształtowanie terenu, wybudowano kaskady, zbiorniki wodne, ułożono kamienie, posadzono kilkaset roślin. Projekt zagospodarowania terenu i wszystkie prace wykonał właściciel terenu Edward Majcher Przy wejściu jest puszką, aby wrzucić co łaska.

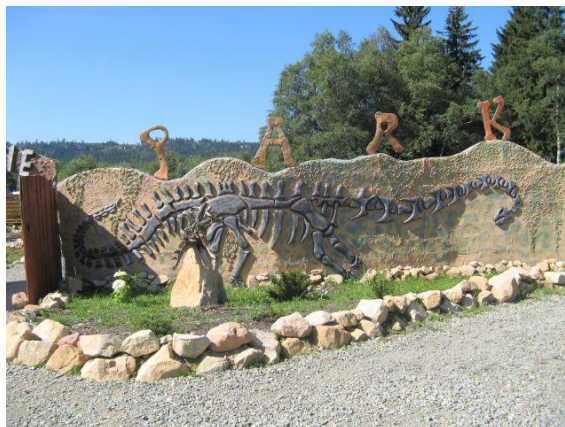
Szczeliniec Wielki (919 m. n.p.m.)

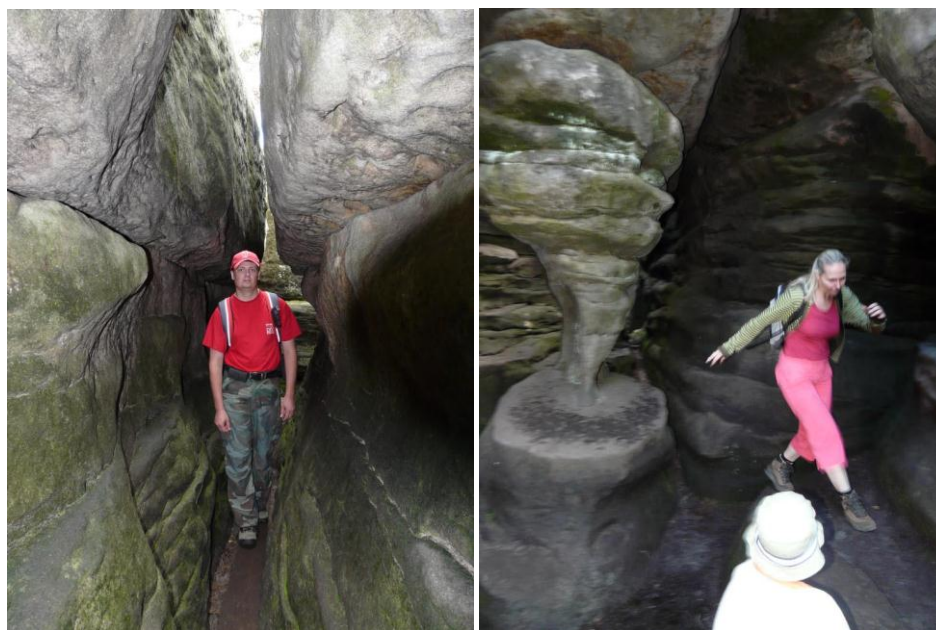
Najwyższy szczyt Gór Stołowych znajdujący się na terenie Parku Narodowego. Jest największą w Europie górą zbudowaną z niesfałdowanego piaskowca. Na wierzchołek prowadzi ścieżka po 665 stopniach, którą zbudował oberżysta z Karlowa Franz Pabel i major B. Von Rauch. Właśnie F. Pabel był twórcą trasy zwiedzania i autorem większości nazw skał. Szczeliniec stał się od końca XVIII w. atrakcją turystyczną i odwiedzali go wybitni wędrowcy (m. In. kr. Fryderyk Wilhelm II i Johann Wolfgang Goethe). Od 1813 r. Pabel pełnił oficjalnie funkcję przewodnika po szczycie i pobierał opłatę za zwiedzanie. Już w 1815 r. wzniesiono tu drewnianą altanę, a w 1846 r. ukończono budowę schroniska, powiększonego w latach 1857-59.

Obecnie zwiedzanie Szczelińca Wielkiego jest płatne i odbywa się tylko po wyznaczonej trasie. Trasa turystyczna wiedzie od schroniska poprzez skalne labirynty, szczelinę Piekiełka, tarasy widokowe prowadzą obok skał o niezwykłych kształtach i nazwach: Fotel Pradziada, Wielbłąd, Mamut (Małpolud), Kwoka itp., Natomiast Szczeliniec Mały jest niedostępny dla turystów. Oba wierzchołki leżą w rezerwacie przyrody o powierzchni 50,25 ha.

Tak jak pisaliśmy wcześniej głównym punktem wypadowym na Szczeliniec jest wieś Karlów. Będąc na Szczelińcu warto zobaczyć znajdujący się u podnóża **Park Dinozaurów**. Na powierzchni 8300m² postawiono 30 figur odzwierciedlających prehistoryczne zwierzęta.

Błędne Skąły.

Zespół bloków skalnych tworzący malowniczy labirynt, Formy skalne mają różne wymyślne nazwy: Skalne Siodło, Stołowy Głaz, Okręt, Kasa, Kurza Stopka, Tunel, Skalna Brama. Skały powstały jako wypiętrzone dno dawnego morza. Powstałe bloki skalne na powierzchni 21,14 ha tworzą kilkusetmetrową trasę turystyczną o niepowtarzalnym uroku, którą zwiedzając często dosłownie przeciskamy się pomiędzy skałami wąskimi szczelinami. Wysokość korytarzy waha się w granicach 6-8 m, szerokość jest różna - miejscami wynosi tylko kilkadziesiąt centymetrów. Nawet podczas deszczu przechodzi się znaczny odcinek drogi pod skalnymi parasolami. Ta forma wietrzenia nie ma żadnego odpowiednika w Polsce. Rezerwat przyrody utworzono tu w 1957 r

Skalne grzyby

Oryginalnie ukształtowane kamienie znajdują się na wysokości około 680-700 metrów n.p.m. i są rozciągnięte nieregularnie na długości około 2 km.

Najłatwiej dotrzeć żółtym szlakiem od Batorowa.

Oprócz tych skalnych jesienną porą zauważymy mnóstwo grzybów prawdziwych. Kiedy będą nam wprost rzucały w oczy i kusily brązowymi łebkami – pamiętajmy, że to park i strażnicy też mogą wyrosnąć jak grzyby po deszczu.

Kudowa Zdrój

Miasto utworzone po II wojnie światowej. Położone jest w dolinie na pograniczu Gór Stołowych i Pogórza Orlickiego na wysokości od 370 do 420 metrów n.p.m. W samej Kudowie-Zdroju warto zobaczyć kilka rzeczy.

Najbardziej okazałym terenem Kudowy-Zdroju jest **Park zdrojowy**, ze stawem zdrojowym oraz największą na Dolnym Śląsku pijalnią połączoną z salą koncertową. Ozdobą Kudowskiego Parku w sezonie letnim są okazałe palmy ustawione wzdłuż głównej alei, prowadzącej do Stawu Zdrojowego. W Parku Zdrojowym wznosi się budynek Pijalni Wód Mineralnych. Jest to największa pijalnia na Dolnym Śląsku. Wydaje się w niej wody z trzech źródeł. Wnętrze pijalni tworzy półkolistą rotundę o dużych łukowatych oknach, które są ozdobione obrazami węgierskiego malarza Arpaga v. Molnara, przedstawiającymi rozwój uzdrowiska.

Kolejnym ciekawym miejscem w Kudowie jest **Muzeum Zabawek**. Ogromne zamięłowanie, wielki szacunek do zabawek i ich historii spowodowały, że po wielu latach kolekcjonerskich poszukiwań, pokaźny zbiór zabawek Marii i Mirosława Ozierańskich stał się załącznikiem tego muzeum. Zabawki są wykonane z kości, drewna, gliny, brązu. Małe miniaturki świata dorosłych. Część wystawy tworzą zabawki wyprodukowane po roku 1945. Być może to właśnie one będą w Państwu budziły najwięcej wspomnień i emocji.

Oryginalnym pomysłem stworzonym w Kudowie stosunkowo niedawno bo w 2002 roku jest **Muzeum Żaby**. Głównym zadaniem muzeum jest pokazanie płazów jako przyjaznych dla środowiska i

człowieka. Muzeum jest to małe pomieszczenie z różnego rodzaju przedmiotami codziennego użytku, które przypominają żaby.

Zgromadzone okazy są z różnych zakątków świata. Znajdują się tu zbiory 3000 przeróżnych maskotek, przedmiotów z wizerunkami żab lub o żabich kształtach, pochodzących z 20 krajów świata ze wszystkich kontynentów.

Źródelko Maryji - W Zielonej Dolinie do której prowadzi niebieski szlak z Kudowy Zdr. znajduje się urzekająca kapliczka z 1883 r. Poniżej kaplicy wypływa źródło, którego wody uważane są przez mieszkańców Kudowy Zdr. i kuracjuszy za lecznicze. W 1830 roku nadleśniczym i myśliwym okolicznych lasów był Ignacy Siegiel. Podczas codziennego obchodu tych terenów znalazł pod jodłą obraz, który przedstawiał Matkę Boską Siedmiu Boleści i umieścił go na drzewie.

Po tym wydarzeniu miał sen by obrazek powiększyć, co też uczynił. Jako głęboki czciciel Matki Boskiej Bolesnej często odwiedzał to miejsce, i modlił się. Pewnego razu zauważył pod drzewem wypływające źródło. Od tego czasu ludzie znajdowali tu ochłodę. W 1832 roku nawiedziła Słone straszna choroba - cholera która pochłonęła około 40 ofiar. W czasie tej choroby mieszkańcy udali się do tego miejsca na modlitwy, które zostały wysłuchane i zaraza

ustąpiła. Z wdzięczności wierni postanowili rokrocznie w święto Trójcy Świętej pielgrzymować do tego miejsca. Od tego czasu nastąpiły też liczne, cudowne uzdrowienia, szczególnie chorób oczu. W dowód wdzięczności ludzie przynosili obrazki, które wieszali na drzewach. W 1873 roku postanowiono las wykarczować. Zięć Siegiela Alojs Elsner - ówczesny sołtys Słonego, uprosił w Urzędzie Gminnym w Nachodzie, aby pozostały te drzewa na których wisiały obrazki. Po pewnym czasie Benedykt Seidel z Zakrza postanowił w tym miejscu zbudować małą, drewnianą kaplicę, w której umieścił wszystkie obrazki. Spośród wielu dowodów wdzięczności znalazła się artystycznie wyrzeźbiona w drzewie statua. Z biegiem

lat drewniana kaplica uległa zniszczeniu, dlatego gmina Słone postanowiła wybudować w tym miejscu kaplicę murowaną. W 1887 została wybudowana kaplica. Zabrział też dzwon w Zielonej Dolinie. Od wielu lat miejsce to jest odwiedzane zarówno przez mieszkańców okolicznych miejscowości jak również kuracjuszy i turystów z całej Polski i zagranicy. Dwa razy w roku w Święto Matki Boskiej Bolesnej i w Święto Trójcy Przenajświętszej odprawiana jest tutaj msza święta.

Jednak Kudowa Zdrój to nie tylko skanseny znajdują się tu też nowoczesne atrakcje. Jedną z nich jest **Aqua Park „Wodny Świat** - nowoczesny kompleks pływacki składający się z basenu pływackiego, basenu rekreacyjnego oraz brodzika dla dzieci ogrzewany energią słoneczną. Atrakcja jest zjeżdżalnia wodna (92 m), sauny, solarium, jacuzzi, gejzery, siłownia, aerobik, fitness club, restauracja, kręgielnia.

Drugą nową atrakcją Kudowy jest **Park Liniowy** Tor przeszkód, zawieszony na dorodnych świerkach, na wysokości od 6 do 12 metrów nad ziemią. 21 platform połączonych różnego rodzaju mostami linowymi, których pokonanie dostarcza bardzo wiele przyjemności jest na prawdę świetną zabawą. W skład toru wchodzi między innymi dwa długie 50 metrowe przejazdy na linie (tzw. koleжки tyrolskie), mosty tybetańskie, wiszące belki i opony. Długość całego toru to ponad 400m.

Czermna

Zapisaaliśmy to zaraz po Kudowie bo praktycznie Czeremna to jakby jej część.

Kaplica Czaszek w Czermnej Jedyne takie miejsce w Polsce. Kaplica czaszek została założona w 1776 roku. Jest to kaplica, której ściany i sklepienie wyłożono szczątkami - ludzkimi, prawdziwymi czaszkami i kośćmi. Znajduje się tutaj 3 tysiące czaszek, a dalsze 21 tysięcy jest w krypcie pod kaplicą. Ta wielka liczba ludzkich kości i czaszek została umieszczona w tej kaplicy celowo.

Uczył to Wacław Tomaszek, tamtejszy proboszcz, (z pochodzenia Czech) , człowiek, któremu rozmyślanie nad śmiercią zajęło prawie całe życie. Pełnił on obowiązki duchownego przez czterdzieści lat, a ostatnie trzydzieści poświęcił tej niesamowitej kaplicy. Pomysł zrodził się być może przy zwiedzaniu przez

niego katakumb w Rzymie. Wzorem mógł się też stać słynny Kościół Czaszek w miejscowości Kutna Hora w Czechach. W roku 1775 ksiądz Wacław Tomaszek przebywał w Rzymie. Tam doznał wielkiego wstrząsu. Podczas zwiedzania katakumb pierwszych chrześcijan przerażony widokiem otwartych ludzkich grobów, szkieletów, czaszek, podziemnych ciemnych korytarzy wzbudził w sobie wielką refleksję nad ostateczną prawdą o człowieku - o śmierci. Przepętniony tym wrażeniem powrócił do Czermnej i tam wydarzyło się coś jeszcze bardziej niesamowitego.

Pewnego dnia ksiądz Tomaszek zauważył, jak psy rozdrapują ziemię koło starej dzwonnicy przy kościelnej. W ziemi zaczęły ukazywać się ludzkie czaszki i kości. Wezwał więc grabarza J. Langerę i kościelnego J. Schmidta i razem zaczęli wydobywać znajdujące się płytko pod

ziemią szczątki. Nie spodziewali się, że natrafią aż na kilkadziesiąt tysięcy ludzkich kości. Były to kości ofiar wojen na Ziemi Kłodzkiej, prawdopodobnie z czasów wojny trzydziestoletniej (1618-1648), prusko-austriackiej i szerzących się po niej epidemiach cholery w 1680 roku oraz prawdopodobnie z wojny siedmioletniej (1756-1763). Ksiądz Tomaszek postanowił wydobyć wszystkie szczątki. Poleciał grabarzowi i kościelnemu oczyścić, wybielić kości wraz z czaszkami i zgromadzić w kaplicy. Prace rozpoczęto w 1776 roku. Wybudowano kaplicę i przez następne 18 lat ks. Tomaszek przy pomocy grabarza Langerę zbierał w rejonie Kudowy, Dusznik i Polanicy ludzkie szczątki. Wyłożono ściany kośćmi i czaszkami, pokryto nawet nimi sufit. Umieszczono w kaplicy ołtarz z figurą Chrystusa na krzyżu - największego symbolu śmierci. Ponadto ustawiono figury dwóch aniołów. Prace w kaplicy trwały do 1804 roku. Zgromadzono około 24 tys. ludzkich czaszek i piszczeli. Wystrój kaplicy stanowi około 3 tys. czaszek, reszta jest zgromadzona w

podziemiu, ułożona na wysokość 2 metrów. Przejęci tym spotkaniem z przemijalnością świata i śmierci - ksiądz Tomaszek i grabarz Langer - postanowili, aby ich pośmiertne szczątki również spoczęły w kaplicy. Tak się stało.

Ze względu na szacunek do szczątków nie robi się tam raczej zdjęć. Wejście z dziećmi poniżej 5 roku poddajemy pod rozagę. Dobrze, że poznają historię i wiedzą, że świat nie zawsze jest różowy, ale nie wszystkie są na to gotowe za młodu.

Również w Czeremnej, przy ul. Kościuszki 101 znajduje się stara sudecka chałupa. Mieści się tam, w oryginalnej izbie mieszkalnej, ruchoma szopka. Budował ją przez około 20 lat Franciszek Stephan, pochodzenia czeskiego, dziadek mieszkającej w tym domu rodziny. Już od wczesnej młodości zdradzał zamiłowanie do rzeźbiarstwa i muzyki. Gdy miał 15 lat zaczął wykonywać szopkę z drewna lipowego za pomocą scyzoryka. Pracował dorywczo, a na swoją pasję wykorzystywał każdą wolną chwilę i zimowe wieczory, dopiero po 20 latach żmudnej i precyzyjnej pracy tj. w 1924 r. osiągnął zamierzony cel, zbudował szopkę. Wykonał 250 figurek, które były poruszane ręcznie. Dopiero w 1927 roku po podłączeniu prądu szopka została uruchomiona elektrycznie. Franciszek Stephan chcąc wzbogacić swoją pracę rozpoczął w 1930 r. budowę organów, które zakończył w 1938 roku. Organy wykonane są również z drzewa i posiadają 270 głosów, czyli piszczałek oraz 10 rejestrów. Pan Franciszek wykonał szopkę wyłącznie dla siebie. Początkowo odwiedzali ją jedynie sąsiedzi oraz nieliczni goście przyjezdni. Gdy w 1953r. Pan Franciszek zmarł, przeżywszy 72 lata, rodzina postanowiła wspólnie udostępnić jedną z izb, aby każdy mógł zobaczyć, co można osiągnąć wytrwałą pracą. W chwili obecnej ruchoma szopka jest zwiedzana przez turystów z całego świata

Szlak Ginących Zawodów - I znów w małej Czeremnej w gospodarstwie p. Bogusława Gorczyńskiego - (200 m. od Kaplicy Czaszek) można zapoznać się z ginącymi zawodami: garncarstwem, młynarstwem i kowalstwem. Każdy z gości ma możliwość wykonania własnoręcznego dzieła.

Atrakcją jest mini ZOO: strusie jedzące z ręki, kilkanaście gatunków bażantów, kurki i koguty ozdobne oraz pawie. Można także degustować prawdziwy wiejski chleb w cieniu zabytkowego, drewnianego wiatraka.

Pstrążna.

Kilka kilometrów od Kudowy Zdrój znajduje się wieś Pstrążna a w niej **Muzeum Kultury Ludowej**. Panuje tam atmosfera starej polskiej wsi. Tworzy to swoisty skansen gdzie prezentowane są obiekty ludowej kultury architektury Sudeckiej (budynki mieszkalne, dzwonnica, zajazd, kuźnia wraz z wyposażeniem w sprzęty i narzędzia). W lecie organizowane są tutaj pikniki, podczas których można degustować m.in. ziemniaki z ogniska, pieczony chleb ze smalcem, bigos..

Pstrążna słynie również z wielu łowisk. Szczególnie karpia.

Złoty Stok

Mała miejscowość, w której na uwagę zasługują dwie rzeczy. Pierwsza to - **kopalnia złota** gdzie możliwe jest zwiedzanie sztolni, płukanie „złota”, zwiedzanie muzeum minerałów, strzelanie z łuku, zwiedzanie sztolni Gertruda, sztolni Czarnej – jedynej w Polsce z podziemnym wodospadem (długość 8 m) przejazd podziemnym pomarańczowym tramwajem. Podobnie jak w jaskiniach zalecamy zabrać ciepłe ubranie (temperatura nie przekracza 7 stopni).

Drugą ciekawą rzeczą w Złotym Stoku jest **Park Linowy**. Uczestnicy samodzielnie pokonują przygotowaną trasę. Stopień trudności poszczególnych odcinków jest zróżnicowany, od bardzo łatwego i stopniowo wzrasta. Instalacje zbyt trudne można pominąć. W Parku wydzielona została specjalna trasa dla dzieci (minimalny wzrost dziecka 140 cm z rękami uniesionymi do góry) .

Każdy znajdzie tu dla siebie coś na miarę swoich sił i możliwości. Osoby korzystające z atrakcji Parku otrzymują sprzęt wyposażenia indywidualnego i przechodzą obowiązkowe szkolenie w zakresie poruszania się po trasie. W trakcie przechodzenia po instalacjach każdy z uczestników wpięty jest do specjalnej liny (zwanej "linią życia"), gwarantującej uniknięcie upadku z wysokości. Instruktorzy nadzorują przemieszczanie się uczestników na trasach i w razie potrzeby zawsze służą pomocą.

Międzygórze

Pierwotnie powstała tu w XVI w. osada drwali leśnych i smolarzy. Później rozwinęła się w wieś posiadającą własny piec hutniczy i fryszerkę. Od kiedy właścicielem Międzygórza została Marianna Orińska (od 1838 r.) wieś została przekształcona w miejscowość letniskową. Wkrótce powstało tu pierwsze sanatorium. Zbudowano także pensjonaty zbudowane w stylu alpejskim (szwajcarskim) będące do dziś ozdobą miejscowości. Jest to miejscowość bardzo dobra na wycieczkę z dziećmi.

Jedną z największych atrakcji Międzygórza stanowi wodospad na rzece Wilczce (**Wodospad Wilczki**). Rzeką spada tutaj ponad dwudziestometrową kaskadą z gnejsowego progu do kotła erozyjnego i dalej płynie głębokim wąwozem o prawie pionowych ścianach.

W połowie XIX wieku w czasie zagospodarowywania wodospadu podbudowano próg gnejsowymi głazami (wodospad osiągnął wysokość 27 metrów).

W czasie powodzi w 1997 roku większość sztucznie utworzonego progu runęła w dół rzeki.

Od 1958 roku otoczenie wodospadu objęto ochroną, utworzono niewielki rezerwat o powierzchni 2,86 ha. Obszar rezerwatu jest dobrze przystosowany do zwiedzania. Po obu stronach wodospadu znajdują się zabezpieczone barierami punkty widokowe, a nad samym progiem przerzucono żeliwny mostek. Wodospad położony jest przy drodze do Międzygórza, obok znajduje się duży parking. Do wodospadu prowadzi czerwony szlak z Międzygórza na Górę Igliczną.

Drugim ciekawym i wesołym miejscem w Międzygórzu jest **Ogród Bajek** Unikatowa kraina wyrzeźbionych w drewnie bajkowych postaci i leśnych domów. Są to dzieła leśnika i botanika I. Kriestena, który przez 20 lat tworzył swoje dzieło w hołdzie baśniom i Duchowi Gór – Liczyrzepie. Fajne miejsce dla dzieci.

Warto poczytać sentencje umieszczone w ogrodzie.

Jedne nas rozbawią inne wprawiają w zadumę.

Igliczna.

Jest to góra 847 m. n. p. m., na której zboczu mieści się **Sanktuarium Marii Śnieżnej**. Jest to kościół pielgrzymkowy za słynącą cudami figurką Matki Boskiej Śnieżnej.

Historia tego miejsca sięga 1750 roku, kiedy wójt Wilkanowa przyniósł z pielgrzymki do Mariazell (Austria) figurkę Madonny z Dzieciątkiem (Matki Bożej Śnieżnej) i umieścił ją pod bukiem rosnącym na zboczu Góry Iglicznej. Po uszkodzeniu drzewa przez burzę, figurkę przeniesiono nieco wyżej do małej drewnianej kaplicy. W 1781 roku na miejscu kapliczki zaczęto wznosić sanktuarium maryjne. W późniejszych latach świątynia była przebudowywana i powiększana m.in. w 1821 roku dobudowano kryte krużganki otaczające nawę kościoła. Cudowna figura Matki Bożej Śnieżnej została ukoronowana 21.06.1983 roku przez Jana Pawła II we Wrocławiu. Do sanktuarium prowadzą piesze szlaki turystyczne z Międzygórza, Bystrzycy Kłodzkiej, Długopola-Zdroju i Stronia Śląskiego. W Sanktuarium nie można robić zdjęć.

Międzylesie.

Słynie z **Domu Tkaczy**. Swego czasu był to zespół tzw. Siedmiu Braci zbudowanych pod koniec XVIII. Do czasów współczesnych zachowały się dwa drewniane podcieniowe domy. Zwane są domami tkaczy ponieważ niegdyś mieściły pomieszczenia mieszkalne i warsztaty tkaczy z uprawianego w okolicy lnu.

Śnieżnik (1425 m n.p.m., zwany też Śnieżnikiem Kłodzkim, niem. Glatzer Schneeberg, czes. Králický Sněžník) –

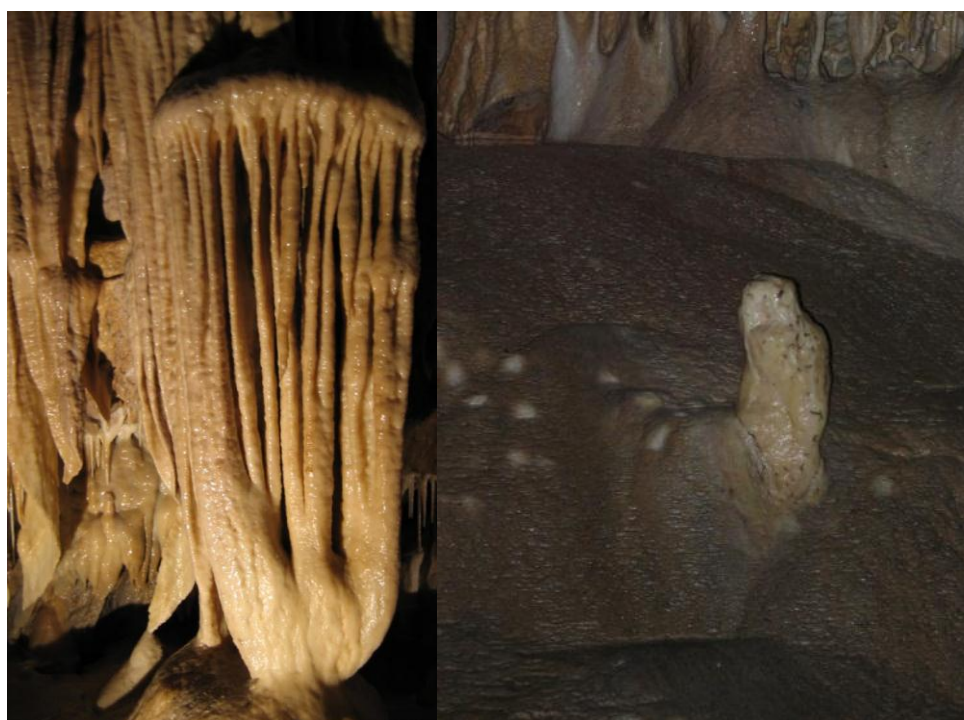
Najwyższy szczyt po polskiej stronie w Sudetach Wschodnich i w Masywie Śnieżnika. Z jego szczytu rozlega się rozległa panorama Sudetów. Przy dobrej pogodzie ze szczytu widać Śnieżkę i Ślężę. Przez Śnieżnik przebiega granica z Czechami - na szczycie znajduje się graniczne przejście turystyczne. Na samym szczycie ruiny wyburzonej w 1973 wieży widokowej. Pod szczytem jest schronisko turystyczne.

Historia schroniska datuje się od 1869 roku. Wtedy to Marianna Orańska - córka króla holenderskiego, a żona księcia pruskiego - mieszkająca w pałacu w Kamieńcu Ząbkowickim sprowadziła górala ze Szwajcarii, Michała Aegertera. Kazała mu wybudować "szwajcarkę", do której sama chętnie przybywała powozem na wypoczynek. Najłatwiejsze dojście na Śnieżnik jest z Kletna żółtym ok. 1 h lub z Międzygórza szlakiem czerwonym ok. 2 h.

Kletno - Jaskinia Niedźwiedzia jest największą jaskinią Sudetów i rezerwatem przyrody. Odkryta w kamieniołomie marmurów, posiada bardzo bogatą szatę naciekową.. W jaskini udostępniono około 400 m z prawie 3000 m korytarzy. Trasa prowadzi przez Wielką Szczelinę do Sali Lwa, Korytarzem Stalaktytowym do Sali Pałacowej i przez Zaulek Kaskad, korytarz mis martwicowych do korytarza wodnego. W osadach zwanych namuliskami odnaleziono wiele zachowanych szczątków kostnych zwierząt np. można tam zobaczyć kości niedźwiedzia W jaskini jest około 6 stopni C i bardzo duża sięgająca 100% wilgotność. Dlatego należy pamiętać o zabraniu cieplejszych rzeczy do ubrania. Z uwagi na ograniczoną

ilość osób mogących wejść do jaskini w ciągu dnia należy wcześniej zarezerwować bilety

Głuszyca - Osówka

Miejsce dobre dla miłośników historii związanej z II Wojną Światową.

Znajduje się tu podziemne miasto „Osówka”. Bunkry Trzeciej Rzeszy na Dolnym Śląsku. Prace górnicze i budowlane rozpoczęto w 1943 roku. Cel utrzymywany był w tajemnicy. W pamiętnikach Alberta Speera znaleziono fragmenty, które mówią o tym, że celem było stworzenie kompleksu Riese (Olbrzym) – głównej, najbardziej strzeżonej i rozbudowanej kwatery Hitlera i wojsk III Rzeszy. Zdaniem jednych historyków miała to być tajna kwatera Hitlera, zdaniem innych budowano tu hale dla podziemnych fabryk zbrojeniowych do produkcji tajnej broni. Do prac wykorzystywano przymusowych robotników oraz więźniów z obozu koncentracyjnego Gross-Rosen. Jako, że znów jest to pod ziemią a właściwie w skałach potrzebna ciepła odzież.

Walim

Od 1943 roku w rejonie Gór Sowich Niemcy prowadzili zakrojone na szeroką skalę i z ogromnym rozmachem prace budowlane pod wspólnym kryptonimem "Riese" ("Olbrzym"). Budowa nie została nigdy ukończona, a jej pozostałością jest szereg podziemnych kompleksów i budowli naziemnych do dziś owianych mgłą tajemnicy co do ich przeznaczenia. Niezwykłość tych obiektów od lat przyciąga w rejon Dolnego Śląska rzesze badaczy i poszukiwaczy przygód. Przez dziesięciolecia możliwość podziwiania ogromu pracy, jaką włożono w drążenie kilometrów tuneli w litej skale kosztem tysięcy istnień ludzkich była dostępna tylko nielicznym śmiałkom. Dziś jednak część udostępniono do zwiedzania i otwarto Muzeum Sztolni Walimskich.

Kompleks Walim- Rzeczka - podobnie jak kompleks Osówka jest jednym z siedmiu poznanych i jednym z trzech udostępnionych do zwiedzania kompleksów w Górach Sowich budowanych w ramach

projektu „Riese” podczas II wojny światowej. Trzy wejścia do sztolni położone są na wysokości ok. 560 metrów. Korytarze biegną równolegle do siebie i połączone są ze sobą systemem wyrobisk. Szerokość korytarzy wynosi ok. 3 m, a wysokość od 2 do 3 m. Tylko jedna z hal, tzw. wartownia, została niemal w całości obudowana żelbetem. Jako jedyna w całym kompleksie Riese została niemal ukończona.

Bardo

Jest jedną z najstarszych miejscowości Dolnego Śląska. Ślady człowieka w tym rejonie pochodzą sprzed 10 tysięcy lat. Od najdawniejszych czasów wzdłuż Nysy Kłodzkiej prowadziła prastara droga handlowa łącząca Polskę z Czechami, która uważana jest dzisiaj za jedną z odnóg szlaku bursztynowego.

Największym skarbem Barda jest wielowiekowa Figura Matki Bożej. Czyim jest dziełem i kiedy dokładnie powstała do dziś nie wiadomo. Jedni datują czas powstania figury na wiek XIII. Drudzy uważają, że Figura pochodzi z początku XII wieku i podają nawet czas jej powstania: lata 1110-1137.

Figura Matki Bożej Bardzkiej jest najstarszym drewnianym zabytkiem rzeźby romańskiej na Dolnym Śląsku. Wykonana z drewna lipowego mierzy 43 cm wysokości. Wnętrze figury jest wydłutowane, a w górnej części tego wydłutowania biegnie siedem rzędów liter, których znaczenia nie sposób obecnie odgadnąć. Matka Boża, siedząca na tronie z oparciem i poręczami, przybrana jest w suknię zapiętą pod szyją i płaszcz, a na głowie ma koronę o trójlistnych zębach. Dzieciątko Boże siedzi na kolanach Matki również frontalnie. Dzieciątko lewą rączką przytrzymuje opartą na kolanach Księżę, a prawą podnosi w geście błogosławieństwa. Całość jest polichromowana.

Srebrna Góra

Historia Srebrnej Góry od początku istnienia aż do XVII w. związana jest z wydobywaniem srebra i ołowiu.

Największym zabytkiem Srebrnej Góry jest Twierdza Srebrnogórska. Kompleks fortyfikacji wzniesiony po wojnach śląskich w XVIII w. na polecenie króla Prus Fryderyka II Wielkiego dla zabezpieczenia Śląska przed Austrią. Zespół fortyfikacji składa się z wielu obiektów z najważniejszym Fortem Donjon połączonym z Fortem Rogowym oraz położonym po drugiej stronie przełęczy Fortem na Ostrogu.

Paczków – Mury obronne Paczków to "polskie Carcassone", owa nazwa wzięła się z tego, że niemal w całości zachowały się mury obronne, opasujące średniowieczną część miasta. Są to mury obronne z basztami łupinowymi, pochodzące z XIV wieku, do obecnych czasów zachowało się 19 z 24 baszt. Z murów obronnych wyrastają XV wieczne wieże bramne - Wieża Bramna Wrocławska, Kłodzka, Ziębicka oraz Nyska. Obronny styl posiada również XIV wieczny kościół Parafialny p.w. św. Jana Ewangelisty. Warte zobaczenia są również kamienice mieszczańskie, Ratusz, Dom Kata, oraz Muzeum Gazownictwa

Ząbkowice Śląskie

Przejeżdżając nie można nie zauważyć pochylonej „krzywej wieży” Nie wiadomo dokładnie, dlaczego wieża uległa pochyleniu. Z dokumentów źródłowych wynika, że nastąpiło to późną jesienią 1598 roku. Powszechnie uważa się, że przyczyną mogły być wstrząsy tektoniczne, które odnotowano 15 września 1590 roku. Być może owe wstrząsy osłabiły stabilność budowli. Nie wyklucza się również, że przyczyną pochylenia było rozmoknięcie gruntu, które spowodowało osiadanie fundamentu Obecnie odchylenie wieży od pionu wynosi 2,14 m. Warto dodać, że podczas pomiarów dokonanych w 1977 stwierdzono, że odchylenie wynosi 1.98 m. Krzywa Wieża jest dostępna dla zwiedzających, klucz znajduje się w Ząbkowickiej Izbie Pamiątek położonej nieopodal, przy ul. Krzywej 1. Niedawno zakończył się gruntowny remont wieży.

Nowa Ruda

Kopalnia Węgla. Pierwsze informacje o wydobyciu węgla w okolicach Nowej Rudy pochodzą z początku XV w. i tutejsze kopalnie należą do jednych z najstarszych w Polsce. Wędrówka po kopalni w Nowej Rudzie rozpoczyna się od budynku muzeum, gdzie możemy zobaczyć eksponaty górnictwa podziemnego. Później przechodzimy do naziemnego kompleksu gdzie obejrzymy unikalne piece i wieże szybowe. Najciekawszym punktem wycieczki jest jednak podziemna trasa, którą możemy zwiedzać wyposażeni w hełmy i akumulatorowe lampy górnicze. Trasa ma ok. 700 m. długości. Jak zwykle pod ziemią przypominamy o ciepłym wdzianku;) Ciekawa i nostalgiczna jest też tam wystawa samochodzików, resoraków i komiksów z PRL-

Czarna Góra.

W okresie zimowym Polanica jest świetną bazą dla miłośników białego szaleństwa. Jeśli Zieleniec Was nie przekonał to może drugi narciarski ośrodek Czarna Góra to uczyni. 8 km. tras narciarskich, 9 wyciągów narciarskich, dla dzieci Kubusiowa polana.

Na górze punkt widokowy. Gdyby ktoś uwierzył drogowskazom u góry, że na Śnieżnik jest 1 godzina drogi to jest to bzdura (chyba, że je zmieniono), trzeba też uważać na żmije, bo nie na darmo nazywa się miejsce na szlaku – Żmijowcem.

Latем wyciąg jest również czynny.

Warto, więc zwiedzić w okolicy Polanicy po polskiej stronie:

- **Szczytna** (zamek, punkt widokowy, Droga Krzyżowa, plac zabaw)
- **Duszniki Zdrój** (pijalnia, park, papiernia)
- **Kłodzko** (kościół, most gotycki, podziemna trasa, twierdza)
- **Zieleniec** (narciarskie stoki, szlak do czeskiego schroniska)
- **Wambierzyce** (Sanktuarium, Kalwaria, ruchoma szopka, skansen, mini zoo)
- **Bystrzyca Kłodzka** (mury obronne, muzeum ognia, kamienny pręgierz, figurka Matki Boskiej, Izba Pamięci Rolnictwa)
- **Lewin Kłodzki** (kościół, wiadukt kolejowy)
- **Jartów** (ogród japoński)
- **Karlów** (Szczeliniec Wielki, park dinozaurów)
- **Błędne Skały**
- **Batorów** (Skalne Grzyby)
- **Kudowa Zdrój** (park, muzeum zabawek, muzeum żaby, źródelko Maryi, Aqua park, park linowy)
- **Czermna** (Kaplica Czaszek, ruchoma szopka, szlak ginących zawodów, mini zoo)
- **Pstrązna** (skansen, łowiska)
- **Złoty Stok** (kopalnia złota, park linowy z tyrolkami)
- **Międzygórze** (Wodospad Wilczki, ogród bajek, góra Igliczna, Sanktuarium Marii Śnieżnej)
- **Międzylesie** (Dom Tkaczy)
- **Śnieżnik**
- **Kletno** (Jaskinia Niedźwiedzia)
- **Głuszycza – Osówka i Walim – Rzeczka** (bunkry , kompleks Gross Rosen, wyciągi narciarskie)
- **Bardo** (cudowna figurka, spływy kajakowe)
- **Srebrna Góra** (twierdza)
- **Paczków** (mury obronne)
- **Ząbkowice Śląskie** (krzywa wieża)
- **Nowa Ruda** (kopalnia węgla)
- **Czarna Góra** (punkt widokowy, narty)

U naszych sąsiadów Czechów jest również kilka ciekawych miejsc.

Adrspasske Skaly

Turystyczny szlak okrężny po Skalnym Mieście ma długość 3,5 km i jest oznaczony kolorem zielonym. Na jego przejście należy zarezerwować około trzy godziny. Nazwy form skalnych, są nazwane i oznakowane na całym szlaku za pomocą bardzo czytelnych tabliczek. Turyści mają do wyboru dwie trasy: pierwsza zwana trasą okrężną wynosi 4 km długości, a jej przejście zajmuje około 2 godzin. Druga, krótsza (prowadzi wokół dawnej piaskowni) mierzy 1,5 km. Czas przejścia tego odcinka to 40-50 min.

Do najbardziej znanych skałek należą: Kochankowie (Milenci), Mysia dziura (Mysi dira), Starosta i Staroscina (Starosta a Starostova), Dzban, Komin Cukrowy (Cukrovarsky komin), Ząb (Zub) i wiele innych. Mają tam fajne oznaczenia strzałkami, jak poniżej.

Na pewno warto zobaczyć jeziora. Wokół dużego prowadzi szlak z punktami widokowymi. Natomiast na małym nie lada atrakcją jest pływanie dużymi łodziami. Ponadto ciekawym miejscem jest Muzeum wspinaczkowe w obiekcie Infocentrum oraz ruiny zamku Adrspach.

Skały Teplickie

Skały Teplickie to unikalne Skalne Miasto w północno wschodnich Czechach. Leży 2 km od miasta Teplice nad Metují, 26 km od miasta Náchod i 24 km od miejscowości Trutnov. Szlak okrężny o długości 6 km można przebyć w ciągu 2 do 3 godzin. Na szlaku zobaczymy wspaniałe formy skalne, takie jak: Skalna Korona (symbol skał teplickich), Świątynne i Martinskie Ściany, Niedźwiedź Polarny, Wykałaczk Karkonosza i wiele innych, a także wieczny śnieg w głębokim kanionie Sybir.

Przekraczając pobliskie przejścia graniczne w Boboszowie lub Kudowie-Słonek można pojechać na jednodniową wycieczkę do **Zoo safari Dvur Kralove** lub do **Pragi** (170 km).

W zoo część pokonać można pieszo część swoim samochodem lub piętrowym busem.

Pragi nie będziemy tu opisywać, bo wyszło by nam drugie tyle stron w Pijalni można dopytać o zorganizowane wycieczki jednodniowe.

Po czeskiej stronie można też zobaczyć świat z lotu ptaka. Usługę taką oferuje lotnisko Broumow, Nowe Miasto nad Metują, Nachod Vysokov, Velke Porici i Jaromer-Josefov.

W Wielkim Drzewiczu koło Hronova jest czynny przez cały rok, kryty tor gokartowy. Ma długość 710 m., 4 poziomywysokości, 13 zakrętów i tunel.

Warto zobaczyć w Czechach:

- Ardszprach
- Teplickie Skały
- Nachod
- Zoo Dvur Kralowe
- Pragę
- Loty widokowe nad Kotliną
- Kryty tor gokartowy (Velky Dvur Hronova)

INFORMATOR

Adresy, godziny otwarcia oraz ceny wybranych atrakcji turystycznych Polanicy Zdrój i okolic

Szlak Ginących Zawodów – Pracownia garncarska, dom wypieku chleba, chatka robótek ręcznych, kuźnia, mini-zoo:

Urszula i Bogusław Gorczyńscy

ul. Chrobrego 16

57-350 Kudowa Zdrój

N50°27.15480', E016°14.42340'

Tel. 74-8655512, Tel. 693086757

W sezonie czynny codziennie od 10.00 do 18.00

<http://www.szlakginacychzawodow.pl>

email: wiatrak@kudowa.zdroj.pl

8 zł./os. –normalny 5 zł./os - ulgowy

Własnoręczne wykonanie naczyń z gliny:

4 zł./os/dzieci

6 zł./os/dorośli

Pokaz kowalstwa:

2 zł./os. - dzieci

3 zł./os. - dorośli

Aquapark – Wodny Świat

ul. Moniuszki 2a,

57-350 Kudowa Zdrój

N50°26.59740', E016°14.85000'

tel. 074-8664502

czynne od poniedziałku do piątku w godz. 9.00 – 21.00, sobota, niedziela i święta od 10.00-21.00

Ceny: od 10pln. Do 14 pln.

www.basen.kudowa.pl

Ruchoma szopka

ul. Kościuszki 101

57-350 Kudowa Zdrój/Pstrężna

N50°27.82020', E016°15.30240'

tel. 74-86 63 717,

Czynna - codziennie

wstęp: wolne datki.

Muzeum Papiernictwa

ul. Kłodzka 42,

57-340 Duszniki Zdrój

N50°24.26640', E016°23.74140'

tel. 074/ 866 92 48, tel./fax 074/ 866 90 20

Czynne od 1.V do 31.X od pon. do soboty w godz. 9 - 17 w niedziele do godziny 15. Od 1.XI do 30.IV

czynne od wtorku do niedzieli w godz. 9 - 15.

Ceny biletów: 9 zł (6 zł - ulg.), 22 zł - rodzinne, 8 zł - grupowe (min. 10 os.), 40 zł przewodnik, 14 zł lekcje muzealne.

<http://www.muzpap.pl/>

e-mail: biuro@muzpap.pl

Pijalnia wód mineralnych (Park Zdrojowy)

Ul. Wojska Polskiego 6a

Duszniki Zdrój

N50°23.56740', E016°23.05380'

Czynna codziennie w godz. 7 - 19 (w soboty, niedziele i święta w godz. 7.20 - 18.00)

Kolorowa fontanna (Park Zdrojowy)

Duszniki Zdrój

N50°23.51280', E016°22.93980'

Telefon kontaktowy: (074) 869 76 69

Pokazy odbywają się we wszystkie dni wolne od pracy od maja do września w następujących godzinach:

Miesiąc:	Godzina:
maj	21.30
czerwiec	21.50
lipiec	22.00
sierpień	21.45
wrzesień	21.00

Uwaga! W czasie trwania Międzynarodowego Festiwalu Chopinowskiego po wieczornym koncercie codziennie.

Pokazy odpłatne na życzenie klienta w dowolnym terminie po uiszczeniu w kasie Urzędu Miejskiego opłaty w wysokości: 200 zł.

Zieleniec

N50°20.31840', E016°23.03880'

Stacje sportów zimowych ,28 wyciągów w tym 3 krzesełkowe o zróżnicowanych nachyleniach i długościach, oraz 15km tras biegowych, Podgórze (2 wyciągi).

Jamrozowa Polana

N50°23.28300', E016°22.09260'

Centrum Polskiego Biathlonu ponad 12,5 km tras biegowych.

Kaplica czaszek

ul. Kościuszki, 57 - 350 Kudowa Zdrój, Czerwna

N50°27.09180', E016°14.51580'

tel. 0 605 540 927

Czynna codziennie oprócz poniedziałku w sezonie letnim w godz. 9.30-17.30 (przerwa 13 - 14), w sezonie zimowym w godz. 10-16

Ceny biletów: 4 zł, ulgowy - 2zł, studenci - 3zł.

<http://www.czermna.pl/>

Park linowy

ul. Moniuszki 2, 57-350 Kudowa Zdrój,

Tel. 60 4485 629, czynne codziennie od godz. 10.00 do zmierzchu/ w razie niepogody dzwonić/.

Ceny biletów: do 15 lat 20zł, od 15 lat 30zł.

<http://www.rancho-montana.pl/>

Etnograficzne Muzeum Misyjne

ul. Reymonta 1,

57-320 Polanica Zdrój,

N50°22.62480', E016°31.10100'

tel. 074/ 868 13 17

Czynne od poniedziałku do soboty w godz. 9 - 12 i 13 - 16, w niedziele i święta w godz. 13 - 16.
wolne datki

Kolorowa fontanna Park Zdrojowy

Polanica Zdrój

N50°24.54000', E016°30.62820'

Pokazy odbywają się w soboty i niedziele oraz dni świąteczne:

maj - lipiec - godz. 22.00,

sierpień - godz. 21.30,

wrzesień - godz. 21.00,

październik - godz. 20.00.

Pokazy w inne dni na zamówienia indywidualne w Biurze Promocji Miasta i Informacji Turystycznej

Tel: 074 868 24 44.

Huta Szkła „Sudety”

ul. Leśna 3,

57-330 Szczytna,

N50°24.82080', E016°26.94000'

tel.: 48 74 865 73 20,

czynna od poniedziałku do piątku w godz. 9.00-10.00 i 10.30-14.00,

cena: 5zł, 3 zł (ulgowy).

Z przewodnikiem grupy do 10 osób 10zł,

powyżej 10 osób 20zł, grupa max 30 osób.

Zamek na Szczytniku

N50°24.73320', E016°27.46380'

Zamkowa kaplica - msze św. (w soboty o godz. 17.00 i w niedziele o godz. 9.00 i 11.00, dodatkowo w sezonie letnim także o godz. 16.00).

Twierdza Kłodzka

ul. Grodzisko 1,

57-300 Kłodzko,

N50°26.41920', E016°39.18180'

tel. 074/ 867 34 68

Czynna codziennie w okresie od 1.IV do 31.X w godz. 9 - 19, kasa czynna do 18.00, w okresie od 15.X do 30.III w godz. 9 - 16, kasa czynna do 15.00.

Ceny biletów: twierdza i labirynt 14 zł (10 zł - ulg.), twierdza 7 zł (5 zł - ulg.)

Podziemna trasa turystyczna 1000-lecia państwa Polskiego

ul. Zawiszy Czarnego 3,

57-300 Kłodzko,

N50°26.23980', E016°39.19560'

tel. 074/ 867 30 48.

Czynna codziennie w godz. 10:00 - 18:00 (1.V - 31.X), 10:00-16:00

(1.XI-30.IV). Ceny biletów: 7 zł (5 zł - ulgowy).

Park Narodowy Gór Stołowych

ul. Słoneczna 31,

57-350 Kudowa Zdrój,

tel. 074/ 866 14 36,

"Szczeliniec Wielki" (919 m n.p.m.)

N50°28.55640', E016°20.38200'

Ceny biletu: 5zł (2,50 zł - ulgowy). Rezerwat otwarty w godz. 9:00 - 17:00 (1.V - 31.X)

"Błędne Skały" (labirynt skalny)

N50°28.75500', E016°17.20920'

Ceny biletów wjazdu na "parking górny": samochody osobowe - 10 zł, autokary - 30 zł. Wjazdy o pełnych godzinach (ostatni o godz. 18). Ceny biletów wstępu: 5zł (2,50 ulgowy). Rezerwat czynny w godz. 9.00 -

18.00 (1.V - 31.X).

Uwaga! W okresie zimowym obie trasy nieczynne ze względu na ich oblodzenie.

Bazylika pw. Nawiedzenia najświętszej Marii Panny Królowej Rodzin

Wambierzyce

Plac Najświętszej Marii Panny 1

57-420 Wambierzyce

N50°29.40840', E016°27.31260'

tel.: 074 871 91 70, 074 871 91 95

fax: 074 871 91 96

(wstęp bezpłatny).

Msze św. w niedziele i święta o godz.: 7.30, 9.00, 11.00 i 18.00; w sezonie (od maja do września) dodatkowo w niedziele o 12.30.

Ruchoma Szopka - Wambierzyce

ul. Objazdowa 6,

57-411 Wambierzyce,

N50°29.43900', E016°27.47880'

tel. 074/ 871 91 97

Czynna codziennie oprócz poniedziałków w godz. 9-17:45 (V - IX) bez przerwy, 10-15:45 (X-IV) z przerwą w godz. 13-14:00.

Ceny biletów: 5 zł (2,50 zł ulg. dla dzieci od 3 do 18 lat).

Skansen sprzętu rolniczego i mini Zoo

Marian Gancarski

ul. Wiejska 52,

57-411 Wambierzyce,

N50°28.67400', E016°25.85880'

tel. 074/ 871 91 84

Czynny codziennie w godz. 8:00 - 20:00.

Ceny biletów: 4 zł (2 zł - ulgowy, dzieci i młodzież do lat 15).

Ogród Bajek – Międzygórze

na zboczu G. Iglicznej,

N50°14.09750', E016°45.53333'

tel. 074/ 813 51 56

Czynny codziennie w godz. 10-18, (1.V do 31.X w godz. 10-18, 01.IX-30.IV w godz. 10-16).

Ceny biletów: 5zł (3 zł - ulgowy).

Sanktuarium Matki Boskiej Śnieżnej

N50°14.46360', E016°44.89320'

Msza Św. codziennie o godz. 12.00, w niedziele i święta dodatkowo o godz. 16

Jaskinia Niedźwiedzia

57-550 Kletno k/ Stronia Śląskiego,

N50°14.07540', E016°50.55480'

tel. 074/ 814 12 50

Czynna codziennie oprócz poniedziałków i czwartków 10.00 - 17.40 (styczeń - kwiecień i wrzesień - listopad) 09.00 - 16.40 (maj - sierpień)

Ceny biletów: lipiec - sierpień 19 zł (14 zł - ulg.), wrzesień - czerwiec 17 zł (12 zł - ulg.), miesiąc marzec - 12zł, ulg 8 zł ,

Uwaga!! Obowiązkowa rezerwacja. e-mail: rezerwacja@jaskinia.pl

Ośrodek Narciarski „Czarna Góra”

Sienna 4,
57-550 Stronie Śląskie,
N50°15.48480', E016°49.42740'
tel. 074/814 12 45

kolej Liniowa Krzesiówkowa w sezonie letnim cena za 1 wjazd 19zł za 5 wjazdów 60zł. W zimie ruch pieszy niedopuszczalny, jedynie narciarze i snowboardziści.

Muzeum minerałów i kamieni

ul. Kościuszki 40,
57-550 Stronie Śląskie/Kletno,
tel. 074/ 814 20 21

Czynne codziennie oprócz poniedziałków i czwartków.

W sezonie letnim oprócz poniedziałków w godz. 10 - 18.

Ceny biletów: 3 zł (2 zł ulg.) Wstęp wolny dla osób
zwiedzających Jaskinie Niedźwiedzią (za okazaniem biletów).

Podziemna trasa turystyczna – nieczynna kopalnia uranu

Kletno k/ Stronia Śląskiego,
N50°14.90220', E016°50.65500'
tel. 0 601 889 243

Czynna codziennie w godz. 9.00 - 17.00

Bilety: 9 zł - normalny, 7 zł - ulgowy

e-mail: kontakt@kletno.pl

Muzeum Zabawek "Bajka"

ul. Zdrojowa 46b
57-350 Kudowa Zdrój
N50°26.52360', E016°14.62740'
tel. 074/ 866 49 70
fax 074/ 867 08 05
bajka@poczta.e.pl

codziennie w następujących godzinach: październik - kwiecień od 10.00 do 16.00maj - wrzesień od 9.00 do 17.00

Wstęp: ulgowy - 4zł, normalny - 6 zł

www.kudowa.pl/bajka

Muzeum żaby Park Narodowy Gór Stołowych

ul. Słoneczna 31,
57-350 Kudowa Zdrój
N50°26.22600', E016°15.15900'
tel. 074/ 866 14 36

czynne: poniedziałek - piątek 9:00 - 17:00, sobota - niedziela 9:00 - 13:00

Wstęp wolny

www.pngs.pulsar.net.pl/muzeum.html

Leśny Park Przygody "Skalisko"

57- 250 Złoty Stok teren dawnego kamieniołomu
N50°26.21460', E016°52.39560'
tel./fax 74/817 55 76

właściciel: 602 740 971

www.skalisko.eu

skalisko@skalisko.eu

Tajemnicze Podziemne Miasto Głuszyca - Kompleks

Biuro Informacji Turystycznej

ul. Grunwaldzka 20, 58-340 Głuszyca

50°41.06750', 016°22.43400'

tel. 0-74-845-62-20

Czynne: kwiecień- październik 10:18, listopad- marzec 10:16

Wejścia: co godzinę

Ceny: bilet normalny - 12zł, bilet ulgowy - 10zł (emeryci, renciści, młodzież szkolna i akademicka)

bilet grupowy - 9zł (dla grup zorganizowanych powyżej 25 osób).

www.osowka.pl

Twierdza Srebrnogórska

ul. Letnia 10,

57-215 Srebrna Góra

N50°34.49760', E016°38.69100'

Tel. 74-818-00-99,

0-509-59-13-11

www.forty.pl

Kopalnia Żłota w Żłotym Stoku

ul. Żłota 7,

57-250 Żłoty Stok

N50°26.41500', E016°52.49640'

tel. 74-817-55-74

Czynne od 1 kwietnia do 31 października

od 9.00 do 18.00 (wejścia co 15 minut, ostatnie zwiedzanie z przewodnikiem 17:30)

Sezon zimowy

od 1 listopada do 31 marca

od 9.00 do 16.00

(wejścia co 45 minut, ostatnie zwiedzanie z przewodnikiem 16:00)

Czas zwiedzania: ok. 1,5 godz.

Ceny biletów

15 zł – normalny

12 zł – ulgowy

(dzieci od 4 roku życia, młodzież szkolna, studenci, emeryci, renciści).

W cenie biletu przewodnik i zwiedzanie Muzeum Mineralów.

Grupa od 1 do 40 osób.

Uwaga!!!

Należy zaopatrzyć się w ciepłe ubiory, ponieważ temperatura w kopalni jest stała i wynosi przez cały rok 7° C.

www.kopalniazlota.pl

Góralka letni tor saneczkowy

ul. Bystrzycka 24,

57-320 Polanica Zdrój

N50°24.19020', E016°30.34260'

tel. 074/ 869 06 47,

0601 724 269(w dni deszczowe nieczynne).

Tor czynny codziennie w godz. 10 - 20 (V - IX), 9 - 18 (IX - X).

Cena 1 przejazdu - 5 zł.

Ceny karnetów: 5 przejazdów - 20 zł, 10 przejazdów - 38 zł,

Muzeum Górnictwa Kopalnia Węgla – Nowa Ruda

ul. Obozowa 4

Nowa Ruda 57-401

N50°35.46060', E016°30.86160'

74-8727911

Czynne sezon letni(1.IV - 31.X) od 9:00 do 18:00

ostatnie wejście 17.30

sezon zimowy (1 XI - 31 III) od 9:00 do 16:00

ostatnie wejście 16.00

Czas zwiedzania około 90 minut

Ceny biletów:15 zł normalny 12 zł ulgowy

www.kopalnia-muzeum.pl

Muzeum Sztolni Walimskich

ul. 3 Maja 26

58-320 Walim

N50°41.30160', E016°26.69880'

tel/fax. 74-845-73-00

e-mail: muzeum@sztolnie.pl

czynne codziennie:

od maja do września:

od poniedziałku do piątku od 9⁰⁰ do 19⁰⁰, ostatnie wejście o 18⁰⁰

w soboty, niedziele i święta od 9⁰⁰ do 20⁰⁰, ostatnie wejście o 19⁰⁰

od października do kwietnia:

od poniedziałku do piątku od 9⁰⁰ do 17⁰⁰, ostatnie wejście o 16⁰⁰

w soboty, niedziele i święta od 9⁰⁰ do 18⁰⁰, ostatnie wejście o 17⁰⁰.

Ceny biletów:

Normalny 12 zł

Ulgowy 9 zł

Z uwagi na niską temperaturę (5-7°C) i dużą wilgotność wewnątrz obiektu zaleca się zabranie ciepłej odzieży. Czas zwiedzania ok. 45 min.

Golf Club

Szczytna, Borowina 2a

N50°25.31940', E016°27.67140'

www.golfspa.pl

Informator został sporządzony, aby ułatwić Państwu odkrywanie okolicznych atrakcji . Dołożyliśmy wszelkich starań, aby informacje w nim zawarte odzwierciedlały stan faktyczny. Nie dajemy jednak gwarancji, że ceny i terminy pozostają aktualne. Jeżeli zauważyli Państwo jakieś rozbieżności prosimy o dopisanie nowych cen i terminów, lub poinformowanie nas. Dziękujemy.

Mamy nadzieję, że znalazłeś u nas to po co przyjechałeś – zdrowie, spokój, rozrywkę, miłość. I wierzymy, że będziesz wracał w te strony. A naszym cichym życzeniem jest aby do nas.

Zapraszamy i do zobaczenia .